

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

Vbi agitur adhuc de multis casibus particularibus in quibus respondendum
est, vel non ad censuras. Cap. XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

fionis quando defuit adimplendi animus, talis fictio sicut obligationem implendi non infert, ita neque restituendi. At dico quòd in contractibus do, vt des, facio, vt facias, quia fraus patrocinari alicui nò debet, & quia solida sunt facienda pacta do, vt des, facio, vt facias, illa fictio vbi hic animus implèdi deest, sicut ab obligatione implendi non liberat, ita neq; à restitutione, cuius sententiæ est Syluester, Navarras vbi supra secundum Diuum Thomam. quare secundum sententiã Soci huic opinioni adhærentis prædictus gener restitutioni erit obnoxius.

t D. Tho.
2.2.9.10

¶ At Scorus & Metina Complutensis talem generum à restitutione exculant super accepto pro recompensa iusti pretij, in quo supellectilia appretiada essent. Quia stipulatio (inquiunt, facta hac mente fuit, facta sicq; est interpretanda vt ei stare eatenus teneatur: quatenus iustum pretium creditum est fore taxandum, & non aliter. Licet gener suam mentem causa vitandi offensiones, non explicauerit. ¶ Sed quid tandem concludendum videtur ex sententijs tam varijs? Dicimus concludentes quod de facto loquendo, quia non satis constat an appretiationis pretium fuerit iniustum. licet genero visum fuerit iniustum, quia citra difficultatem deceptio ex affectu proprio solet contingere in proprijs causis, videtur dicendum iuxta sententiam Metinæ, & Cordubæ quòd talis recompensa secreto facta restituenda est socero, vel saltem medietas, vel pars in recompensam sublata, si genero non constiterit certo in tota quota accepta in recompensationem se fuisse defraudatum.

¶ Vbi agitur adhuc de multis casibus particularibus in quibus respondendum est, vel non ad censuras.

C A P. XII.

PRÆTEREA tam patēs est hæc furtorū & damnorum materia vt cum multa dixerimus: multa rursus nobis supersint disputanda, & dicenda de materia etiam restitutionis ei annexa.

Q. I. ¶ Ideo ultra dicta hæc quæstio specialis fit obuia, mulier carens dote, bonisq; alijs paraphernalibus, an si bona lucratina durante matrimonio parata propter delictum mariti

mariti veniant sequestranda possit ex his suam dimidiam partem sibi post mortem mariti contingentem occultare taliter, vt neque censuris, neq; iuramento possit constringi ad eam propalendam, & videtur quod non, quia suæ medietatis ex his, non est particeps, nisi post mariti obitum.

¶ Igitur hanc quæstionem per hæc dicta duximus resoluendam, dicimus primo si causa patratu delicti à viro, hæc bona veniunt sequestranda, mulier de bonis his cõmuniter acquisitis lucratiuis vsque ad suam medietatem sibi post mariti obitum debitã, potest sibi occultare. Hoc dictum stabiliri videtur ex lege Hispanica in recopilatione noua legum libro quinto titulo decimo, lege decima, vbi decernitur neutrum coniugum, propter vnus eorum tantum delictum partem suam ex bonis multiplicatis sibi contingentem, etiam in casu hæresis, vel criminis, vbi imponitur pœna ipso iure vsque ad executionem sententiæ non admittere, neque infontem, culpæq; expertem multa suæ medietatis prædictorum bonorum multari. Igitur si secundũ legem innocenti coniugi sua pars media illibata seruarur, casu quo meruit à se fore auferendam à ministris iustitiæ, aut vix aut nunquam nisi magnis sumptibus à se fore recuperandam, potest eam sibi celare licitè.

¶ Secundo dicitur quando maritus ipse occultat bona sua, quia timet ea fore sequestranda propter à se perpetratum delictum, mulier eius occultationis conscia non tenetur, neque ad mandatum iudicis excommunicantis, vel exigētis super hoc iuramentum, ea reuelare, quia secundum Nauarrum mulier persona est priuilegiata, in hoc quòd cõtra maritũ cogi nequeat testificari Nauar.^a

¶ Tertio dicimus, licet quando bona mariti veniunt distrahenda ad soluenda debita mariti alijs minus priuilegiatis creditoribus, tunc vxor suam possit excipere repetereq; dotẽ, tamen si bona durante matrimonio parata atque multiplicata, veniant distrahenda per ministros iustitiæ vel aliter ad soluenda debita durante matrimonio à suo viro contracta: nõ potest ipsa sibi secreto suam medietatem reseruare, quia debita à marito durãte matrimonio contracta, de cumulo talium bonorum communium

^a Nauar.
in Sum.c.
25. nu. 51.

munium sunt persolueda, quia vt cauetur libro tertio
 lib. 3. fo. 1. mulier ex sua medietate bonorum lucratiorem
 ri Hisp. l. 1. communium, tenetur ad soluendam medietatem debito-
 14. tit. 20. rum durante matrimonio contractorum.

¶ Secus est forte, si illa bona essent distrabenda ad per-
 soluenda debita à solo marito ante matrimonium con-
 tracta, quia in hoc casu eadem lege sancitur, quod si de-
 bita sint contracta ante matrimonium vnusquisque con-
 iugum soluat sua. Quare si in hoc casu vxor formidaret
 à missurâ se suam dimidiam partem, videtur tuta cõscien-
 tia possit eam occultare, ne in debitis viri sui ante ma-
 trimonium contractis persoluendis infumatur.

¶ Quarto dicimus quando sequestranda veniunt bona
 mobilia propter delictum mariti, tunc potest vxor occul-
 tare ex bonis mobilibus, omnia illa, quæ sunt sibi neces-
 saria ad vsum domus sine quibus nequit vitam transige-
 re, puta lectulû, mēsam, & reliqua suppellectilia perquam
 necessaria ad degendam vitam, quia secundum leges re-
 gni, vt meminit Hugo de Celso ^{c.}. In his mobilibus, quæ
 profus sunt necessaria ad seruitium domus, prohibetur
 fieri executio. Ergo mulier dum veretur per iudicem au-
 sterum & rigidû his necessariis, pro quotidianis vsibus se
 fore exuendam cõtra legem, nihil mali facit si ista occul-
 tando à tyrannico iudice, sibi reseruet. ¶ Quare in his ca-
 sibus omnibus in quibus prædictas occultationes à culpa
 excusamus mortali, ita etiam occultatores à cēsura pro-
 nuntiamus immunes, quæ contra occultantes, vel nõ re-
 uelantes profertur: quia non profertur nisi cõtra illicitè,
 & mortaliter talia celantes.

¶ Potrò non parum scitu digna est & quæstio hæc vt
 pote quotidiana, an teneatur quis cum detrimento vi-
 ctus & vestitus persoluere debitum, ad quod persoluen-
 dum, vel restituendum cēsura cogitur quæstio est cuius
 quasi per parenthesim meminit Sotus ^d teneri excommu-
 nicatum pro satisfaciendo, cum detrimento victus & ve-
 stitus satisfacere, neq; enim (inquit) licet ære alieno ma-
 ximè per iniuriam sublato, honorem, & extimationem
 proprii status seruare, sed quia secundû sententiã D. Tho.
 & receptissimam ab omnibus nusquam sententiã excommu-
 nicationis maioris potest ferri nisi pro damno temporali
 pestin-

*c. Hugo de
 Celso i suo
 reperiario
 legum, re-
 bo, Seque-
 strum, &
 verbo, exe-
 cutio.*

*d. Sotus in
 4. sent. 2.
 tom. d. 22.
 q. 1. art. 1.
 2. casu.*

pertingi ad culpam mortalem, quando pro reparatione damni fertur, ideo in omnibus casibus in quibus secundum regulas restitutionis suprapositas, & à grauioribus doctoribus communiter approbatas, excusatur quis à culpa mortali nõ statim restituendo, liber euadet etiã à censura excommunicationis, cõtra non restituentes lata: quare in hac materia ad prædictas regulas bene lector recurre.

¶ Secundo addit Sotus quod si quis deprædatus est aliena, atque ideo excommunicatur nisi soluerit, & tempore quo excommunicatur iam non est soluendo, quia in inopiam redactus est, tali censura nõ irretietur. Quia nemo obligatur ad impossibile quanquam hic cauenda est fraus: si enim non potest in totum, tenetur tamen in partem quam potest.

¶ Adicit tertio Sotus quod qui tempore excommunicationis caret vnde soluat, postea tenetur dñ habuerit ad soluendũ, sub sententia eiusdem excommunicationis, quæ semper durat. ¶ Et vice versa si quando excommunicatio fertur est soluendo, tunc si non soluat eam incurrit. Quare licet postea in egestatem incidat, semper sic manet in foro ecclesiæ excommunicatus quamuis quoad Deum per contritionem possit esse in gratia.

¶ Præterea germana, & prædictis hic occurrit quæstio, an si episcopus præcipiat, vt qui habet librum Petri infra sex dies restituat, & post sex dies fulminat sententiam, si Ioannes habens librum huiusmodi, & ignorans monitionem, quia absens erat, venit post illos sex dies, & intelligit latam fuisse excommunicationem, etiã quod non restituit: an incurrit excommunicationem? Resp. q̄ videtur q̄ non incurrat eam, quia sententia vltra terminum statuentis nullum habet vigorem, ita Armilla, & licet videatur fundamento iuridico eam probare pro eo quod sententia extra terminum statuentis nullum habet vigorem, sed tamen credo hanc sententiam Armillæ fore limitandam, ad casum quo solum excommunicas sic voluit, talem sententiam tantum in contumaces præteritos intra sex dies iam lapsos fulminare, secus si etiam in contumaces futuros à noxia censuræ si intra sex dies librum non restituerint.

Q. 3.

e Armilla. verbo. Excommunicatio. §.

34.

¶ Alias

f In addi- ¶ Alias Nauarrus t prædicit quod si quis edictis gene-
tionb. si- ralis intra certum terminum iustus denunciare, rebel-
per c. 25. lis, contumaxq; fuerit non denunciando, licet iam deli-
num. 33. querit ex contumacia, adhuc sub peccato intra residuum
anni ad denunciandum manet astrictus. Sicut etiam qui
semel est citatus, vel ad comparandum obligatus prædif-
finita die, tenetur etiam post illius diei lapsum, cum pri-
mum potuerit comparere, sicut præscripto die interpellatus
ad soluendum debitum, si tunc nequiuit soluere, si-
mul ac sibi facultas suberit, soluturus est necessario. Ergo
pari ratione in casu Armillæ. Concordat Sotus loco cita-
to qui arbitratur quod qui tempore excommunicationis
non habet unde soluat, teneri dum habet soluere sub sen-
tentia eiusdem excommunicationis quæ semper durat.

Q6.4. ¶ Sed quid si episcopus sub pœna excommunicationis
mandet Petro ut det ei librum suum, vel donum dicitur,
quod dare non tenetur: sed inquit Syluest. in hoc casu
sententia tenet, quia à superiore debet petere absolutio-
nem, & participans illi, incidit in minorem & sed ego dico
in dubio an episcopus habet ius petendi, ita est, quod si
dando non obtemperet, excommunicatio saltem non
erit inualida exteriori, ut ait Syluester, quia in dubio
sententia pastoris iusta, vel iniusta timenda est. At si
constat omnibus tale præceptum episcopi esse iniustum;
quia palàm est omnibus alienum petere, & iniuste velle
usurpare, non est timenda: neque in foro exteriori,
sicut non valet, secundum Syluestrum, & Sotum si
ferret excommunicationem pro debito, quod constat
omnibus iam esse solutum.

Q6.5. ¶ Adhuc & inquirere pergimus an pater cum literis
excommunicationis impetrat super furtis domesticis,
censendus sit vxorem & filios talibus censuris velle liga-
ri. Respondet Sotus de iustitia & iur. durum esse eos
pro minimis, tali mucrone velle feriri, quare ut ex il-
lius sententia colligitur non est censendus pater fami-
lias velle excommunicari propter furtum vxorem, aut
filios, nisi explicuerit, vel quantitas furti adeo magna
sit, quod sit præsumendum hoc eum velle. Vnde Cor-
duba docet filium familias non teneri ad restitutionem
eorum quæ claudulam accepit à patre pro suo decenti
ornatu,

g Vide de
hoc dubio
Syluest.
verb. Cor-
rectio. §. 9.
& denun-
ciatio. §. 4.
& supra
crimen.

h Vide in
addit. ad

ornatu, quia pater decenter tenetur & induere, & ale. tractat. de
re filium, Vnde si pater cernit filium incedere cultu or- casib. con-
natūque decenti, quem pater non suppeditauit, præ- scientia. q.
sumitur acceptum habere, & sibi esse gratum, quare 176.
tunc filius hic pro sic acceptis ad decentem cultum, non
inuoluetur excommunicatione impetrata à patre.

¶ Sed quid si cum filius sufficienter esset prouisus à Qō. 6.
patre de victu & vestitu cum esset sub potestate pater-
na, ex bonis suo lucro, & industria partis, vltra neces-
sarium pomposè se ornaverit, cultioribus indumentis?
Respondetur sane, quia bona sic à filio suo labore aut in-
dustria parta aduentitia sunt, quorum perinde admini-
stratio secundum ius ciuile, & vsus ad patrem attinet:
ideo quia non constat an talis distractio bonorum pro
tam splendido ornatu grata fuerit patri, consultius esse
censet Corduba & melius impetrare remissionem à pa-
tre. Et sic si ante terminum in censura præsignatum, re-
missio hæc indulta fuerit filio per patrem excommunica-
tionis censuram euitabit, quod si iam eam filius creditur,
aut dubitatur incurrisse, pro eo quod de intentione pa-
tris, cui iudex ei concedens literas, solitus est se confor-
mare, nihil comperti habetur volueritne, aut noluerit, in
hoc casu filium ligari, tunc impetrata condonatione à
patre, poterit absolui, quia pars est satisfacta. Vnde
etiam tunc & si haberet bona castrensia, vel quasi ca-
strensia, vnde posset patri compensare, facta sibi hac con-
donatione non teneretur compensare.

¶ An furta minima ex vineis, vel à famulis facta sint resti-
tuenda, vel cadant sub censura si fulminetur.

CAP. XIII.

AT nequid inabsolutum in hac materia prætermitta- a. Huius
mus, quæritur quod vsu euenire solet dubium, si dubij me-
quis ex vinea aliena duos, aut quinque tantum rae- minit so-
mos furripuerit, quod non est nisi veniale, & alij parti- tus in 4.
ter alios duos, vel quinque, & sic multi totam vindi- Sen'e. t. t.
miauerint vineam, neque tamen sint criminis confor- tom. dyt.
tes, quia non simul prædam fecerunt si super hac de 22. q. i. c. d.
vastatione vineæ, sententia excommunicationis fera- 1.
tur, an